

Педагогічна підтримка обдарованості в професійній освіті

Анотація. В статті розкрито важливе значення навчання та виховання обдарованих студентів, особливості організації освітнього процесу, де увага звернута на напрями роботи під час їх навчальної та позанавчальної діяльності.

Ключові слова: професійна підготовка, обдаровані студенти, індивідуальний підхід, фахова діяльність.

Abstract. The article reveals the importance of training and education of gifted students, the peculiarities of the organization of the educational process with such students where special attention is paid to the areas of work during educational and extracurricular activities.

Keywords: professional training, gifted students, individual approach, professional activity.

Постановка наукової проблеми. Основне завдання педагога – формування творчої особистості, створення таких умов, за яких найкращим чином могли б реалізуватися потенційні можливості кожного студента, відбувався розвиток здібностей і обдарованості.

Тому, великого значення набуває науково-педагогічне розв'язання проблеми виявлення та розвитку обдарованості студентів, їх творчих здібностей та талантів. Академічно обдаровані студенти, на відміну від «звичайних», мають ряд особливостей, які полягають у специфіці сенсорних процесів, інтелекту і творчості, а також взаємин з людьми, які їх оточують. Такі студенти випереджають своїх ровесників з усіх, або з тих предметів, до яких мають неабиякий інтерес.

Щоб розвивати творчі здібності студентів, поступово та систематично включати їх у самостійну пізнавальну діяльність, щоб забезпечити співпрацю між ними та викладачами, практикуються такі методичні прийоми, які підтримують у студентів інтерес до навчання, стимулюють їх активність протягом всього періоду навчання. Одним із варіантів може бути науково та методично обґрунтована організація роботи з обдарованими студентами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За визначенням багатьох науковців: М. Барна, М. Гальченко, В. Черняк, Л. Похила складовими системи роботи з обдарованими здобувачами освіти, на яких потрібно орієнтувати педагогічних працівників, є: концепція обдарованості; психодіагностика (виявлення рівня обдарованості); прогнозування розвитку обдарованих студентів; технології та методики виховання, навчання й розвитку творчого потенціалу особистості.

Науковці В. Моляко, О. Кульчицька зазначали у своїх дослідженнях про важливість розробки концепцій загальної обдарованості, творчої обдарованості, спеціальної та професійної обдарованості; необхідність багатопланової, багатоаспектної та психолого-педагогічної практичної роботи у закладах освіти всіх рівнів [2; 3].

Однак, хоча спектр праць з проблеми обдарованості досить широкий, але ці дослідження представлені працями, спрямованими на вивчення окремих аспектів проблеми, зокрема, впровадження в освітній процес закладів освіти новітніх педагогічних технологій навчання, якими передбачається індивідуалізація навчання, розвиток творчого потенціалу здобувачів освіти, максимального врахування природних задатків та здібностей тощо.

Мета даної статті – розкрити особливості організації роботи з обдарованими студентами професійної освіти, визначити форми і методи такої роботи.

Виклад основного матеріалу. Одним з важливих напрямів діяльності викладача професійної освіти є його робота зі студентами, які мають особливі здібності. Вони характеризуються порівняно високим розвитком мислення, довготривалим запам'ятовуванням навчального матеріалу, добрими навичками самоконтролю в навчальній діяльності, великою працездатністю, їм притаманна неординарність, свобода

висловлювання думки, багатство уяви, чіткість різних видів пам'яті, швидкість реакції, вміння піддавати сумніву й науковому осмисленню певні явища, стереотипи, догми. Це створює сприятливі морально-психологічні умови для активної навчальної діяльності та збільшення її обсягу та інтенсивності з тим, щоб навчальне навантаження сприяло розвитку навчальних можливостей студентів, а не стримувало цей процес через недостатню їх завантаженість [1].

Обдаровані студенти – це студенти, які мають загальну або ту чи іншу спеціальну обдарованість. Важлива риса: обдаровані студенти вносять у свою діяльність творчі моменти [4].

Обдарований студент потребує індивідуального підходу до розвитку його здібностей, пізнавальних інтересів.

Щодо обдарованих студентів особливу увагу слід звернути на такі моменти: повне задоволення запитів найпідготовленіших студентів у фаховій підготовці на основі широкого ознайомлення їх із сучасними вітчизняними та зарубіжними досягненнями; створення умов для задоволення їх пізнавальних інтересів і водночас для розвитку здібностей, у фаховій діяльності; забезпечення можливостей для широкого вияву елементів творчості під час навчання; залучення їх до надання допомоги своїм одногрупникам у навчанні, в розвитку навчальних можливостей; запобігання розвитку в них переоцінки своїх можливостей, лінощів через систематичну недовантаженість.

Форми роботи з цією категорією студентів – групові та індивідуальні заняття у навчальний та позанавчальний час. Зміст навчальної інформації для них має доповнюватися науковими відомостями, які вони можуть отримати в процесі виконання додаткових завдань за той самий час, що й інші студенти, але за рахунок прискореного темпу обробки навчальної інформації. У методах навчання цих студентів мають превалювати самостійна робота, частково-пошуковий і дослідницький підходи до засвоєння знань, умінь та навичок. Контроль за їх навчанням спрямовується на стимулювання поглибленого вивчення навчального матеріалу, його систематизацію, класифікацію, перенесення знань у нові ситуації, виявлення і розвиток творчих елементів у їх навчанні.

Названі моменти варто доповнювати системою позанавчальної діяльності (виконання додаткових завдань підвищеної складності, участь у масових тематичних заходах: вечорах, оглядах-конкурсах з фахової майстерності, зустрічі з провідними фахівцями обраної галузі та інше).

У роботі з цією категорією студентів не тільки створюють сприятливі умови для їх розвитку на заняттях та в позанавчальній діяльності, а й психологічно готують до наполегливої праці. Вони мають усвідомити, що розвинути здібності й досягти успіху можуть лише ті, хто готовий долати труднощі.

Викладачам необхідно звернути увагу на розробку програм для індивідуального навчання з обдарованими здобувачами вищої освіти. Організуючи роботу за індивідуальними програмами ми вирішували такі завдання: створення умов для підготовки кожного здобувача вищої освіти адекватним його реальним можливостям і рівню знань; забезпечення навчального процесу елементами поглибленого навчального матеріалу та формами експерименту; розвиток у студентів культури розумової діяльності, навичок самоосвіти, сприяння оволодінню методами наукового пізнання; розвиток здібностей різних видів діяльності студентів; підтримання та зміцнення психо-фізичного здоров'я студентів.

Висновки. Обдаровані студенти приносять велику користь суспільству, державі, є її гордістю. Тому перед закладами освіти постає завдання цілеспрямованого, особистісно-орієнтованого навчання і виховання таких студентів шляхом формування цілісної, саморегульованої системи стосовно виявлення і підтримки обдарованої молоді, розвитку та реалізації здібностей, стимулювання творчої роботи студентів, активізації навчально-пізнавальної діяльності, підвищення якості підготовки спеціалістів. Розвиток обдарованості студентів, забезпечення умов їхньої самореалізації – є одним із завдань управлінців, яке потребує конкретної розробки практичних заходів.

Список використаних джерел:

1. Аніскіна Н. Педагогічна підтримка обдарованості. Київ: Вид.дім «Шкіл. світ», 2005. 128 с.
2. Кульчицька О.І. Соціально-психологічні фактори формування таланта. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика: наук.-метод. журнал.* 2004. Вип. 3. С. 112-118.
3. Моляко В.О. Психологія творчості та обдарованості: нові рубежі теорії і практики. *Обдарована дитина.* 2007. № 7. С. 2-3.
4. Обдаровані діти: виявлення – навчання – розвиток: психолого-дидактична система. *Завуч.* 2003. № 17-18 (спецвипуск). С. 27-28.